

.

Рассмотрено на
заседании
методсовета
Протокол №

_____ от

«_____» _____ 2014

СОГЛАСОВАНО
Заместитель
директора по УВР

«_____» _____ 2014

УТВЕРЖДАЮ
Директор школы
В.И.Кабисова
«_____» _____ 2014

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
по учебному курсу «Осетинский язык»
7 класс
Базовый уровень

(68часа)

подготовила
учитель
Хубецова Э.Р.

ÆМБАРЫНГÆНÆН ФЫСТÆГ

7-æм къласы ирон æвзаджы Кусæн программæ цæттæгонд æрцыд Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домæнтæм гæсгæ. Программæ арæзт у Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæты бындурыл (сфидар сæ кодта Республикæ Цæгат Ирыстон-Аланийы Иумæйаг æмæ профессионалон ахуырады министрæд, Дзæуджыхъæу, 2005).

Программæйы нысан:

- ✓ Ирон æвзаг ахуыр кæныны нысантæ æмæ фæстиуджытæ фæхуыздæр кæнын;

- ✓ ног ахуырадон стандартмæ гæсгæ астæуккаг скъолайы мадæлон æвзаг ахуыр кæныны технологитæ ивд кæй цæуынц, уый хынцгæйæ ирон æвзаджы уроктæм ивддзинаedtæ бахæссын;
- ✓ астæуккаг скъолайы ирон æвзаг ахуыр кæныны ахадындынад фæбæрзонддæр кæнын.

Программæйы мидис:

Астæуккаг скъолайы ахуырдауты зонгæ кæнынц ирон литературон æвзаджы нормæтимæ, ахуыр сæ кæнынц хи ныхас литературон æвзагмæ гæсгæ аразыныл. Ацы уавæрмæ гæсгæ ирон æвзаджы ахуыртæ дæр арæзт сты ирон литературон æвзаджы тыххæй скъоладзаутæн зонындынаedtæ раттынмæ.

Фæлæ уымæ, ахуырдауты зонгæ кæнынц ирон æвзаджы равзæрдимæ, йæ структурон арæзтимæ, æвзаджы иуæгтимæ.

Программæ ахуырдауты зонгæ кæны æвзаджы ахæм æмбарынаedtимæ:

- ✓ фонетикæ, фонетикæйы æмбарынаedtæ; лексикæ, лексикæйы æмбарынаedtæ; орфографи, орфограммæйы æмбарынад, орфограммæты хуызтæ;
- ✓ морфемикæ æмæ дзырдарæзт;
- ✓ синтаксис æмæ пунктуаци;
- ✓ морфологи, ныхасы хæйттæ: номдар, миногон æмæ нымæцон;
- ✓ иумæйагæй æвзаджы тыххæй зонындынаedtимæ: æвзаджы равзæрды фарстатæ, æвзаджы ахадындынад æхсæнады царды;
- ✓ программæмæ хаст æрцыдысты, ныхасы рæзтыл куыст цы æмбарынаedtты бындурыл арæзт цæуы, уыдон: текст, текстты арæзт, хъуыдыйæдты бастдынад текстты, текстты функционалон хуызтæ ирон æвзаджы;
- ✓ ирон æвзаджы графикæ, орфографи æмæ пунктуаци, æрхæцæн нысæнттæ æвæрыны æгъдæуттæ.

Ранымад зонындынаedtæй уæлдай ма программæйы бæрæггонд цæуынц, 7-æм къласы ахуырдаутæ цы орфографион, пунктуацион æмæ ныхас аразыны арæхстдынаedtæ хъуамæ райсой, уыдон дæр.

7-æм къласы Ирон æвзаджы Кусæн программæйы структура:

7-æм къласы ирон æвзаджы кусæн программæ арæзт у системондынад æмæ наукондынады принциптыл. Программæйы хъусдард цыд, цæмæй йæ домæнтæ ахуыргæнджытæн уой æнцон баххæстгæнæн, цы æмбарынаedtæ дзы амынд цæуы, уыдон та скъоладзаутæн – æнцон бамбарæн.

Программæйы æрмæджы равæрд у ахæм: синтаксис æмæ пунктуаци, фонетикæ, орфоэпи, графикæ æмæ орфографи, лексикæ, морфемикæ, морфологи.

Ныхасы рæзтыл куыст фæпарахатдæр кæныны тыххæй æвзаджы æмбарынадтæ лæвæрд цæуынц нихасы рæзтыл куыстытимæ æнгом бастæй, æвзаджы иуæгтæн нихасы мидæг цы ахадындынад ис, уый амонгæйæ. Ныхасы рæзтыл куыстытæн сæ ахадгæдæртæ сты тексты бындурыл æххæсгæнæн фæлтæрæнтæ, кæцытæ бæрцæй лæвæрд цæуынц грамматикæ амонны куысты хуызтимæ.

Æрмæджы равæрды хынцгонд æрцыдысты скъоладзауты кары хицæндзинæдтæ дæр. Зæгъæм, темæтæ «Лексикæ», «Дзырдарæзт», «Морфологи»-йы æмбарынадтæй бирæтæ хаст æрцыдысты канд 5-æм къласы программæмæ нæ, фæлæ 6-æм къласы программæмæ дæр.

Программæйы бынат ахсы рацыд æрмæг фæлхат кæныныл куыст. 5-æм, 6 – сæм кълæсты сæрмæг зæрдыл æрлæууын ксенын . Уымæй уæлдай ма алы ног темæ дæр амынд цæуы рацыд æрмæджы бындурыл, кæронæй та æнæмæнг хъуамæ цæуа рацыд æрмæг фæлхат кæныныл куыст.

Программæйы бæррæггонд æрцыд ахуыры азы сахæтты нымæц, алы темæйæн дæр дзы цас лæвæрд цæуы, уый.

Кусæн программæйы нысан æмæ хæстæ

Программæйы сæйраг нысан: ахуырадон предмет «Ирон æвзаг» 7-æм къласы ахуырдаутæн дæтты зонындзинæдтæ сæ мадæлон æвзаджы тыххæй, рæзын сын кæны сæ æвзаджы æмæ нихасы арæхстдзинæдтæ. 7-æм къласы Кусæн программæйы нысан у: ахуырдауты æвзаджы æмбарынадтимæ базонгæ кæнын, практикон æгъдауæй сæ пайда кæныныл фæцалх кæнын.

Программæйы сæйрагдæрыл нымæд цæуы **æвзагон** æмæ **лингвистикон, коммуникативон** компетенцитæ (арæхстдзинæдтæ), **культурæамонынады** (культуроведческая) компетенци рæзын кæнын.

Æвзагон æмæ лингвистикон арæхстдзинад (компетенци) – зонын мадæлон æвзаджы наукон бындуртæ, ирон литературон æвзаджы нормæтæ; бакусын дзырдуат хъæздыг кæныныл, райсын грамматикон зонындзинæдтæ; æвзаджы иуæгтæн анализ кæнынмæ арæхсын, æвзаджы дзырдуæттæй пайда кæнын зонын.

Коммуникативон компетенци (арæхстдзинад) амонны, цæмæй скъоладзаутæ арæхсой нихасы хуызтæй (дзургæ, фысгæ, хъусгæ) пайда кæнынмæ, нихасы уавæртæм гæсгæ арæхсой сæ нихас аразынмæ.

Культурæамонынады (культуроведческая) компетенци – ирон æвзаг ирон адæмы культурæимæ зонгæ кæныны фæрæз кæй у, уый æнкъарын; æвзаджы бастдзинæдтæ истори æмæ адæмы культурæимæ, ирон нихасы этикетон нормæтæ зонын, пайда кæнынмæ сæ арæхсын.

Иумæйагæй ахуырадон предмет «Ирон æвзаджы» сæйраг хæстæ сты:

- ахуырты скъоладзаутимæ хъомыладон куыст кæнын;
- логикон хъуыдыкæнынады рæзтыл кусын;
- скъоладзауты фæцалх кæнын хиуыл кусыныл, ирон æвзаг хибарæй ахуыр кæныныл;
- иумæйаг ахуырадон арæхстдзинæдтæ рæзыныл куыст (удгоймагон, регулятивон, зонындзинæдтæ исыны (познавательный), коммуникативон).

Предметы хицæндзинад:

Ирон æвзаг у ирон адæмы уд æмæ зонд, ирон адæмы культурайы хæзнадон; ирон æвзаг у ныхас кæныны, хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз, нæ адæмы царды тыххæй зонындзинæдтæ кæрæдзийæн дæттыны фæрæз. Ранымæд уавæртæ аманынц предметы хицæндзинад: мадæлон æвзаг хъæздыгдæр æмæ мидисджындæр кæны скъоладзауты миддуне, сæ дунембарынад; ирон æвзаджы фæрцы сывæллæттæ базонгæ уыдзысты сæ рагфыдæлты историимæ, нæ адæмы культурæ æмæ царды уагимæ.

Æвзаг канд хъуыдытæ æргом кæныны фæрæз нæу, æвзаг у хъомылады хотых, æмæ уымæ гæсгæ ирон æвзаджы ахуыртæн скъолайы ис стыр ахадындынад.

Ахуырты рæстæг пайдагонд цæуы ахæм ахуырадон технологитæй:

- ✓ скъоладзаутæм индивидуалон цæстæй кæсыны технологи (дифференциаци);
- ✓ проблемон ахуыртæ;
- ✓ информативон-коммуникативон технологи;
- ✓ æнæниздзинад хъахъхъæныны технологи;
- ✓ бæрæггæнæнты инновацион системæ, «портфолио»;
- ✓ коллективон куысты хуызтæ (къæйттæй куыст, къордты куыст);
- ✓ проектон-иртасæн технологи.

Кусæн программæмæ хаст ивддзинæдтæ

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырадон программæты (Дзæуджыхъæу, «Ир», 2005 аз) 7-æм къласы ирон æвзаг ахуыр кæнынаг лæвæрд цæуы 68 сахаты. Фæлæ программæйы темæтæм гæсгæ сахæтты нымæц программæйы мын сты 67. Иу сахат дзы ныууагътон резервы сөнæнхъæлæджы куыстытæн, зæгъæм: итогон административон диктанттæн, викторинæтæн.

Афтæмæй Кусæн программæйы дæр лæвæрд цæуы ацы сахæтты нымæц.

Ирон æвзаг æмæ литературæйы ахуырадон программæимæ абаргæйæ, 7-æм къласы Кусæн программæмæ хаст æрцыдысты ***ахæм ивддзинæдтæ:***

1. Фæфылдæр кодтам рацыд æрмæг фæлхат кæныныл куысты сахæттæ.

2. Фылдæргонд æрцыдысты ныхасы рæзтыл куысты сахæттæ, фæхъæздыгдæр сты коммуникативон куысты хуызтæ.

3. Ахуырадон программæйы бæрæггонд цауынц темæтæ: «Текст. Йæ темæ. Стыльтæ», «Тексты хуызтæ. Таурæгъон ныхас. Предметы æрфыст».

Зæгъын хъæуы уый дæр, æмæ Ахуырадон программæйы тексты æмбарынад, текстимæ баст темæтæ раст фæткыл æвæрд кæй не сты, текстыл практикон æгъдауæй бакусынæн æххæст фадæттæ кæй нæ аразынц.

Бафиппаинаг ма у ахæм хъуыддаг дæр: Ахуырадон программæйы грамматикон темæты фарсмæ бæрæггонд цауы темæ **Ныхасы культурæ**. Фæлæ программæйы амынд нæ цауынц ацы темæ раргом кæныны мадзæлттæ, бæрæггонд дзы не 'рцыдысты темæимæ баст ахуырдауты зониндзинадтæм домæнтæ.

Ранымæд хатдзæгтæм гæсгæ, нæ Кусæн программæйы текстыл бакусынæн темæтæм стæй сæ мидисмæ хаст æрцыд ивддзинадтæ.

Текстимæ баст темæтæ лæвæрд цауынц ахæм фæткыл: «Текст», «Тексты темæ», «Тексты сæйраг хъуыды», «Тексты арæзт, абзац», «Хъуыдыйæдты бастдзинад тексты», «Тексты хуызтæ».

Ацы æмбарынадтыл 7-æм къласы хъуамæ фылдæр куыст цауа, бæлвырддæр иртæстгонд хъуамæ цауой, уымæн æмæ хорз æххуыс сты ныхасы рæзтыл бакусынæн.

Ныхасы рæзтыл куыст фæрæвдздæр кæнынæн ма æххуыс сты программæмæ хаст темæтæ: «Лексикайы аивгæнæн мадзæлттæ», «Сидæны нысаниуæг аивадон тексты», «Хъæрон æмæ фарстон хъуыдыйæдты нысаниуæг аивадон тексты».

Стандартмæ гæсгæ, ахуыргæнæджы бон у программæмæ ивддзинадтæ бахæссын, зæгъæм, кæцыдæр темæтæн фылдæр кæнæ къаддæр сахæттæ раттын (ацы хъуыддаг аразгæ у скъоладзауты цæттæдзинадæй), ныхасы рæзтæн фылдæр сахæттæ рахицæн кæнын, куысты хуызтæ айвын.

Ранымæд уавæртæ зæрдыл даргæйæ, 7-æм къласы ирон æвзаджы Кусæн программæйы æрмæг темæтæм гæсгæ лæвæрд цауы афтæ:

<i>Программæйы мидис</i>	<i>Сахæтты нымæц 2005 азы фидаргонд Ирон æвзаджы ахуырадон программæйы</i>	<i>Сахæтты нымæц Кусæн программæйы</i>
Зындгонд адæймæгты хъуыдытæ ирон æвзаджы тыххæй	1 са х.	1 сах.
Рацыд æрмæг зæрдыл æрлæууын кæнын	4 сах.	4сах.
Мивдисæг	15сахаты	15 сах.
Миногми	8 сах.	8 сах.
Фæрссагми	5 сахаты	5 сахаты

Фæрдзырд	10 сахаты	10 сахаты
Тексты сæйраг хъуыды.	1 сахат	1 сахат.
<i>Æххуысгæнæг ныхасы хæйттæ</i>		
Фæссæвæрд	5 сахаты	5 сахаты.
Разсæвæрд	2 сахаты	2 сахаты
Контролон диктант	2 сахаты	2 сахаты
Бæттæг	6 сахаты.	6 сахаты.
Хайыг	2 сахаты	2 сахаты
Тексты хуызтæ. Таурæгъон текст.	1 сахат	1 сахат.
Æвастхъæр	1 сахаты.	1 сахаты.
Контролон диктант	2 сахаты	2 сахаты.
Ныхасы культурæ. Ныхасы стилиътæ	1 сахат.	1 сахат.
Рацыд сæрмæгыл афæлгæст	2 сахаты	3 сахаты.
Итогон диктант	1сах.	1сах.
Æдæппæт	68 сахаты	68 сах.

7-æм къласы Кусæн программæйы нысантæ æмæ хæстæ баххæст кæнынæн ахуырты рæстæг пайдагонд цæудзæн ахæм ахуырадон фæрæзтæй

Ахуыргæнæн чиныг: «Ирон æвзаджы чиныг 7-æм къласæн». Автор: Гæбсæраты Н., Дзæуджыхъæу, «Ир», 2008.

Ахуыргæнæн уæлæмхасæн æрмæг скъоладзаутæн: «Текстыл куыст ирон æвзаджы урокты». Автор: Майрæмышъуаты Ф.А., Дзæуджыхъæу, ИПО СОИГСИ, 2011.

Методикон æрмæг ахуыргæнæгæн:

1. Гаппуаты Хъ. Дидактикон æрмæг 5-æм къласы ирон æвзаджы уроктæм. Дзæуджыхъæу, «Ир», 19....
2. Майрæмышъуаты Ф.А. Скъоладзауты изложени фыссынмæ цæттæ кæнынныны методикæ. Дзæуджыхъæу, «Олимп», 2009.
3. Майрæмышъуаты Ф.А. Сочинени фыссынмæ цæттæгæнæн куыст. Дзæуджыхъæу, ИПО СОИГСИ, 2011.

Кусæн программæ арæзт у 68 сахатæн, къуыри –сахаты.

Контролон диктантæ: 14

Изложенитæ: 8.

Адонсей 1 сахат у рæдыдтытыл куыст.

Ахуыргы (урокты) хуызтæ:

Ног æрмæг амоныны урок, рацыд æрмæг (зонындзинаедтæ æмæ арæхстдзинаедтæ) бафидар кæныны урок, комбинарон урок, урок-беседæ, фæлхат кæныны урок, урок-лекци, урок-хъазт, урок-иртасæн, урок-практикум, ныхасы рæзтыл кусыны урок.

Ахуыргы пайда кæнæн ис ахæм методтæй æмæ мадзæлттæй:

- рацыд æрмæджы фæдыл беседæ;
- индивидуалон бафарст;
- фронталон бафарст;
- индивидуалон куысты хуызтæ;
- кæрæдзийы куыстыты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын;
- хи куысты хæрзхæддзинад бæрæг кæнын (дзырдутæ, бæрæгуатæй пайда кæнгæйæ);
- алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, лексикон, дзырдарæзтон, морфемикон, морфологион, синтаксисон);
- грамматикон хъæзтытæ, цæсгæмттæм гæсгæ хъæстыт;
- презентаци (компьютерон дæр) цæттæ кæныныл куыст;
- текстимæ куыст: тексты анализ, текст рацаразыныл куыст æмæ а.д.;
- алыхуызон жанрты æмæ функционалон хуызты тексттæ аразын;
- искæй ныхасмæ хъус дарын, искæй ныхасы анализ (ахуыргæнаеджы хæсма гæсгæ);
- изложенитæ (æвзаргæ, бæлвырд æмæ æлвæст) алыхуызон текстты бындурыл;
- сочиненитæ фыссын;
- диктантæ фыссын;
- орфограммæтæ æмæ пунктограммæтæ амонын.

Ахуырдауты архæйдтытæ урочы:

- хи æмæ искæй ныхасы анализ, ныхасы рæдыдтытæ раст кæныныл куыст;
- алыхуызон æвзæрстытæ (фонетикон, лексикон, дзырдарæзтон, морфемикон,

морфологион, синтаксисон) æххæст кæнын;

- тексты лингвистикон анализ;
- фысгæ æмæ дзургæ ныхасы анализ: йæ хъæндзинаедтæ сбæрæг кæнын, хъæугæ информаци ма йæм бафтауын, текст фæхъæздэгдæр кæнын æмæ а.д.;
- текстæн пълан аразыныл куыст;
- пъланмæ гæсгæ текст хи ныхæстæй радзурын;
- текст кæронмæ ахæцца кæнын;
- тексты рæдыдтытæ сраст кæнын;
- ног текст аразыныл куыст;
- диалогон ныхасы архайын;
- аудировани (текстмæ хъусын, алыхуызон текстты информаци иртасын, тексты хъуыды раст æмбарын, хъуыдытæ кæрæдзиуыл логикон æгъдауæй бæттын зонын;
- фысгæ ныхас (текст) аразын зонын, хи хъуыдытæ фысгæ ныхасы хуызы рагом кæнынмæ арæхсын;
- темамæ гæсгæ æнцойгæнæн схемæтæ æмæ таблицæтæ цæттæ кæнын;
- хибарæй (кæнæ къорды кусгæйæ) орфографион æмæ пунктуацион хæслæвæрдтæ бацæттæ кæнын;
- ахуырадон-наукон текстимæ кусын, уæлæмхасæн литературæйæ хъæугæ æрмæг æвзарын, газетты æмæ жкрналты æрмæгимæ кусын, компьютерон дисктимæ кусын, интернеты æрмæгимæ кусын;
- дзырддæттæ кусын, хи дзырддæт саразыныл куыст;
- компьютерон презентацитæ цæттæ кæнын куыст;
- «портфолио» цæттæ кæнын куыст.

7-æм къласы ахуырдауты зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ бæрæггæнæн куыстытæ:

- тестытæ;
- диктантæ / диктант грамматикон хæсимæ;
- тексты иумæйаг æвзæрст;
- бæлвырд æмæ æлвæст изложенитæ;
- лæвæрд темæйыл таурæгъон сочинени фыссын;
- проблемон фарстæн фысгæ дзуапп рдæттын;
- нывмæ гæсгæ сочинени;
- цардæй ист цауы тыххæй дзурын,
- предметы æрфыст цæттæ кæнын;
- лингвистикон темæйыл дзургæ/фысгæ дзуапп цæттæ кæнын.

Рацыд æрмæгæй зоньндзинæдтæ сбæрæг кæныны куысты хуыз:

- тест;
- диктант грамматикон хæсимæ.

ДОМÆНТÆ

7-æм къласы ахуырдауты зоньндзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæм ирон æвзагæй

Ахуырдаутæ хъуамæ зоной:

- 7-æм къласы цы æмбарындтимæ базонгæ сты, уыдоны раиртæстытæ; ныхасы æмбарындтæ, орфографион æмæ пунктуацион æгъдауттæ; лæвæрд фарстæн дзуапп дæттын, дзуапп дæнцæгтæй фидар кæнын.

Фæндзæмкъласонтæ ахуыры азы кæронмæ хъуамæ зоной æмæ арæхсой:

- дзырдтæ фонетикон, морфемикон, дзырдарæзтон æсма морфологион æвзæрст кæнынмæ; дывæрсыг хъуыдыйад синтаксисон æвзæрст кæнынмæ; цы хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдты хуызтимæ базонгæ сты, ахæмтæ аразын;
- дзырды нысаниуæг бацамонын, ныхасы мидæг дзы раст пайда кæнын; ирон æвзаджы орфографион æмæ æмбарынгæнæн дзырдуæттæй пайда кæнын;
- литературон æвзаджы нормæтæм хъус дарын.

Орфографийæ. Рацыд орфограммæ ссарын; орфографион рæдыд ссарын, срæст æй кæнын; цы орфограммæтæ рацыдысты, уыдонимæ дзырдтæ раст фыссын.

Пунктуацийæ. Æрхæцæн нысæнттæй фæхицæн кæнын кæй хъæуы, ахæм хъуыдыйады хæйттæ ссарын, æрхæцæн нысаны æвæрд бацамонын.

Ныхасы рæзтыл куыстытæй. Тексты темæ, сæйраг хъуыды æмæ стиль сбæрæг кæнын. Таурæгъон тексты мидис текстмæ хæстæг кæнæ æлвæстæй радзурын. Лæвæрд текстæн кæнæ хи арæзт текстæн пълан бацæттæ кæнын. Лæвæрд темæмæ гæсгæ таурæгъон сочинени фыссын, хи цардæй ист цау радзурын; бацæттæ кæнын предметы æрфыст, царæгойы æрфыст йæ миниуджытæм гæсгæ, нывы æрфыст.

Хи тексты хъæндзинæдтæ ссарын, срæст ын кæнын йæ ныхасы рæдыдтытæ (цы æрмæг рацыдысты, уымæ гæсгæ).

Æвзаджы мадзæлттæй дзургæ æмæ фысгæ ныхасы раст пайда кæнын.

Дзырдуæттæй пайда кæнын.

Хи зонындзинæдтæй пайда кæнын

- сочинени фысгæйæ;
- диалог æмæ монолог аразгæйæ;
- контролон куыстытæ æххæст кæнгæйæ.

Скъоладзаутæ хуамаæ зоной æмæ арахсой:

Ныхас кæнынимæ баст архæйдтытæ:

Хъусын:

тексты хъуыды раст æмбарын,
сæ жанртæм гæсгæ алыхуызон текстты информаци иртасын,
тексты сæйраг хъуыды, йæ аразæг хæйттæ иртасын.

Кæсын:

- раст æмæ аив кæсын;
- тексты ссарын сæйраг æмæ уæлæмхасæн информаци;
- текст хæйттыл адих кæнын, хæйттæм гæсгæ текстæн пълан бацæттæ кæнын;
- бакаст текстмæ гæсгæ лæвæрд фæрстытæн дзуапп дæттын;
- текст кæсгæйæ дзы хъæугæ информаци ссарын;
- тексты æмæ параграфы сæргондмæ базонын, нихас дзы цæуыл цæудзæн, уый;
- дзырдуаты хъæугæ æрмæг ссарны;
- логикон цавд раст æвæрын, паудзæтæ раст кæнын;
- текст раст хъæлæсы уагæй кæсын.

Дзурын:

- ахуыргæнæджы фарстæн дзуапп дæттын;
- бакаст текст бæлвырдæй кæнæ æлвæстæй раргом кæнын, тексты хуыз бахъахъхъæнгæйæ;
- дзургæ нихас раст аразын, хъуыды раст æргом кæнын;
- æвзаджы мадзæлттæй æмæ интонацийæ раст пайда кæнгæйæ хи хъуыдытæ раст æргом кæнын.

Фыссын:

- алыхуызон тексттæ бæлвырдæй кæнæ æлвæстæй æргом кæнын;
- сæ функционалон хуызмæ гæсгæ алыхуызон тексттæ аразын;
- сочиненийæн пълан бацæттæ кæнын, пъланмæ гæсгæ сочинени фыссын;
- тексты темæ æмæ сæйраг хъуыды иртасын;
- текст абзацтыл дих кæнын;

- чысыл тексттæ фыссын (сочинени-миниатюрæ фыссын, ахуырадон-наукон тексттæ дæр);
- текст аразгæйæ, алыхуызон дзырдуæттæй пайда кæнын;
- хи хъуыды æргом кæнын;
- тексты ссарын æрфысты, таурæгъы æмæ тæрхоны элементтæ;
- текстæн æрхъуыды кæнын, йæ сæйраг хъуыды æмæ темæ æргом чи кæны, ахæм сæргонд;
- хи кæнæ искай ныхасы рæдыдтытæ раст кæнын.

Фонетикæ и орфоэпийæ:

- дзырды мыртæ раст рахицæн кæнын, классификаци сын скæнын;
- цавдон æмæ æнæцавдон уæнгтæ бæрæг кæнын; мыртæ æмæ дамгъæтæ иртасын;
- хъæлæсон æмæ æмхъæлæсон мыртæ, дзырдтæ раст дзурын.

Графикæ:

- ирон алфавит зонын, дамгъæтæ раст кæсын;
- дзырдуатимæ кусгæйæ, алфавитæй раст пайда кæнын;
- мырон-дамгъон анализ кæнын зонын.

Морфемикæ:

- дзырды морфемæтæ хицæн кæнын;
- æмуидагон дзырдтæ ссарын;
- æмуидагон дзырдты нысаниуæг разæфтуантæ æмæ фæсæфтуанты фæрцы куыд ивы, уый иртасын;
- морфемæйы нысаниуæг иртасын.

Лексикологи:

- дзырды лексикон нысаниуæг бацамонын алыхуызон мадзæлттæй пайда кæнгæйæ (дзырдуатæй пайда кæнгæйæ, уырыссаг æвзагмæ йæ тæлмац кæнгæйæ, синонимтæ æмæ йæм антонимтæ ссаргæйæ, æмуидагон дзырдтæм гæсгæ);
- дзырдтæ тематикон къордтæм гæсгæ дих кæнын;
- дзырдтæй сæ лексикон нысаниуæгмæ гæсгæ раст пайда кæнын;
- дзырды комкоммæ æмæ ахæсгæ нысаниуджытæ иртасын;
- омонимтæ бирæнысанон дзырдтæй иртасын;
- дзырдтæм синонимтæ æмæ антонимтæ агурын;
- синонимты рæнхъæй хъæугæ дзырд равзарын;
- тексты ссарын аивгæнæн мадзæлттæ (дзырдтæ ахæсгæ нысаниуæджы);
- ирон ныхасы хуымæтæгдæр этикетон нормæтæй пайда кæнын;
- синонимтæй тексты хъуыдыйæдтæ кæрæдзиуыл бæттынæн пайда кæнын.

Морфологи:

- ныхасы хæйттæ кæрæдзийæ иртасын;
- номдарты, миногонты, нымæцонты æмæ мивдисджыты морфологион æууæлтæ иртасын;
- дзырдтæ тасындзæг æмæ ифтындрæг кæнын, дзырды формæ аивын зонын;

- рацыд ныхасы хэйттэй ныхас кэнгэйæ раст пайда кэнын.

Орфографи:

- морфемæты орфограммæтæ ссарын;
- дзырдтæ орфограммæтæм гæсгæ фæкьорд кэнын;
- æмуидагон дзырдтæ ссарнымæ, орфографион æгъдæуттэй пайда кэнынмæ;
- дзургæйæ бацамонын дзырды растфыссынад;
- раиртæстмæ гæсгæ дәнцæгтæ ссарын.

Синтаксис æмæ пунктуаци:

- хъуыдыйады дзырдбæстытæ рахицæн кэнын;
- дзырдбасты сэйраг æмæ дæлбар дзхырд ссарын;
- дзырдбæстытæ аразын;
- дывæрсыг хъуыдыйады грамматикон бындур ссарын;
- хъуыдыйæдтæ аразын;
- сбæрæг кэнын хъуыдыйады хуыз йæ загъды нысанмæгæсгæ, цал грамматикон бындуры дзы ис, уымæ гæсгæ;
- хуымæтæг æмæ вазыгджын хъуыдыйæдтæ аразын;
- хъуыдыйады интонаци иртасын;
- тексты ссарын хъуыдыйæдтæ æмхуызон уæнгтимæ, бавæргæ дзырдтимæ, сидæнтимæ;
- ссарын, равзарын æмæ æрхъуыды кэнын хъуыдыйæдтæ комкоммæ ныхасимæ;
- зонгæ пунктуацион æгъдауэй раст пайда кэнын;
- æрхæцæн нысæнтты æвæрд амонын;
- рацыд пунктуацион æгъдаумæ дәнцæг ссарын зонын.